budowniczy

zeszyt 7-8
1 9 3 6

ROCZNIK VIII 1936 ZESZYT 7—8

BUDOWNICZY

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH I KIEROWNIKÓW BUDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z. z.

Adres Administracji: Katowice, Pocztowa 16. Tel. 342-65

Cena egzemplarza 1 zł. Abon. półrocznie 6 zł. „ rocznie 10 zł.

Adres Redakcji: Lwów, Sykstuska 38. Tel. 205-43

ODDZIAŁY BUDOWNICZEGO

WARSZAWA — Stowarzyszenie Budowniczych, pl. Napoleona Nr. 6.

SOSNOWIEC — Związek Kierowników Budowy Zagłębia Dąbrowskiego ul. Piłsudskiego 16, Tel. 6-01

STAROGARD — Stowarzyszenie Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Gimnazjalna 14, tel. 1-02

KRAKÓW — Związek Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Straszewskiego 28, tel. 100-15

PRZEMYŚL — Stowarzyszenie Uprawnionych Kierowników Budowy, ul. Szopena 3

BYDGOSZCZ — Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Kozietulskiego 8, tel. 1-39

LWÓW — Związek Zawodowy Architektów i Budowniczych, pl. Marjacki 5

STANISŁAWÓW — Stowarzyszenie Samoistnych Kierowników Budowy, ul. Szydłowskiego

KATOWICE — Związek Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kier. Budowy Rzeczp. Polskiej Z. Z. ul. Pocztowa 16

KATOWICE — Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy ul. Pocztowa 16, tel. 342-65

KATOWICE — Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego ul. Dworcowa 11, tel. 343-03

Inż. Ludwik GUTMAN, Kraków

„Grzyb domowy stroczek"

merulius lacrimans lub destruens niebezpieczny w r ó g budynków

Łzawiący grzyb domowy, lub stroczek płaczący, z rzędu żagwji, Polyporaceae, należy do rodziny obłoczniaków „Hyfohymenomycetas". Jest to jeden z najniebezpieczniejszych destrukcyjnych grzybów, niszczący wszelkie konstrukcje drewniane w budynkach, zdolny spowodować zniszczenie i ruinę całkowitego zabudowania. Nie napada nigdy w procesie fizjologiczno chemicznym na żyjący organizm roślinny. Jest to zatem obligatywny saprophyt, truposz roztocznik, żerujący wyłącznie na martwym podłożu szpilkowym lub liściastym materjale drzewnym. Nie przechodzi też nigdy drogą fakultatywną jak niektóre inne saprophyty z martwego podłoża na żywy organizm istoty. Zjawisko rozwoju poczęcia różnych grzybów w ich pierwszym okresie zapoczątkowania, w szczególności zaś łzawiącego grzyba domowego na starej i wiekiem przez pasożyty wysilonej chorej drzewinie w lasach, należy do niezwykle zajmujących studjów i najciekawszych spostrzeżeń w wolnej przyrodzie.

Pyłek, komórka rozrodcza z pręcików różnego kwiecia, krzewów, drzew kwitnących latem w borach, lasach, łąkach i ogrodach, unosi się w porze letniej za lada - jakim podmuchem na falach w powietrzu w postaci jakby zawiesiny. Pędzony następnie wiatrem pyłek, zapładnia częścią słupki kwiatów tego samego gatunku, odmiany i rodzaju, częścią zaś, za pośrednictwem różnych owadów, dostaje się na okaleczone i zranione konary, gałęzie, obnażone korzenie, lub w szczeliny

miejscami popękanej kory na pień drzewiny w lesie, Na zewnętrznej powierzchni, lub też wewnątrz organizmu istoty, wyrasta w różnorodne i ciekawe postacie jako porosty, należące również do rodziny grzybów, obligatywnych pasożytów, rozwijających się na zewnętrznej powierzchni zawsze z mchami razem znanych pod nazwą ,,Lichenes". Każdy rodzaj, odmiana i gatunek pyłku, stanowiący rozrodczą komórkę w pylniku kwiatu, decyduje jako poczęcie o rodzaju, odmianie i kształtu porostu. Porosty jako grzyby są to zatem rośliny, których prakomórki tak zwane gamety i z nich w dalszym i wyższym szczeblu rozwoju, rozrodcze komórki zygoty, stanowią mięszańce bastardy roślinne, o znacznym odchyleniu, których tkanka zawierająca chlorofil, zdolna do przyswajania dwutlenku węgla CO_2 z powietrza, powstała przez kopulację czyli połączenie się komórki grzyba z komórką wodorostu, należącego do glonów. — Porosty o różnych i odmiennych postaciach, dojrzewając, tworzą na kończynach swych rozgałęzień, różne i odmienne kapsułki wypełnione sporami. Wiatrem rozwiane i rozsiane spory porostów, a względnie ich rodzaj i odmiana, kiełkując na zewnętrznej powierzchni, lub wewnątrz organizmu drzewiny, zdolne są wytworzyć pasożytnicze grzyby, o zupełnie innych właściwościach, całkowicie odmiennym wyglądzie i kształcie od pierwotnej rośliny macierzystej. — Spory zaś truposzów roztoczy grzybów saprophytów jak łzawiącego grzyba domowego, dostają się za pośrednictwem opadów atmosferycznych do szczelin wnętrza schorzałego drzewa w lesie, jako w miejsca najsłabszego oporu, gdzie zmieniając swoją objętość pęcznieją. Pęcznienie zarodnika grzyba czyli spory saprophytów, polega na tem, że na jego powierzchni, stanowiącej sprzyjające podłoże dla rozwoju pasożytniczej grzybni z rodziny **„Sclerociae“**, której ferment plazmy zmieszanej z protoplazmą zarodnika jako jej żywiciela, przebija jego ścianę, ułatwiając tym sposobem, grzybni przedostanie się na jego zewnętrzną powierzchnię i utworzenie twardej przetrwalnikowej opony, czyli otoczni zarodnikowej. Przetrwalnikiem jakby oponą otoczony zarodnik grzyba domowego, w żywym organiźmie drzewa, zachowuje się przez dłuższy okres czasu spokojnie w uśpieniu, czekając tylko na sposobność korzystnych warunków dla jego rozwoju, lecz jedynie i wyłącznie dopiero na ściętym i martwym podłożu, jaki stanowi materjał drzewny użyty do budowy. Spory grzyba domowego zawarte w ściętym materjale drzewnym, zaczynają się w korzystnych i sprzyjających im warunkach w budynku rozwijać. Na rozwój łzawiącego stroczka, wywierają niezwykły wpływ odpowiednia temperatura, skąpy niedostateczny dopływ światła dziennego, przesycone powietrze do pewnego stopnia wilgocią i pozostałe soki w materjale drzewnym. — Pierwszy okres rozwoju stroczka łzawiącego, stanowi jego grzybnia ,,mycelium" w postaci długich włókien, o wachlarzowych rozgałęzieniach, wyrastająca ze sporów grzyba między komórkami tkanki drzewa, intercelularnie. — Odnogi jej zwane **„hyfy“**, wydzielają z plazmy w kończynach ferment, przebijający błony, jakby delikatne otocznie poszczególnych komórek drzewnych. — Hyfy dostawszy się po przebiciu błon do wnętrza komórek tkanki drzewa, powodują różne procesy chemiczne jak hydrodynamiczny proces fermentów. — Przy tych procesach, sporządza grzybnia i przygotowuje swoimi kończynami odnóg w komórkach tkanki drzewnej pokarm dla siebie i zarodnika łzawiącego stroczka domowego. — Proces hydrodynamiczny czyli mechanicznie rozbijający w żywym organiźmie istoty, lub jak w tym wypadku na martwym podłożu, odbywający się zawsze w obecności wody, polega na niezwykle intenzywnie silnie współdziałających fermentach, wydzielanych z plazmów grzybnych i zarodni łzawiącego grzyba domowego. — Współdziałające fermenty grzybni i zarodni, z pozostałemi fer-

mentami w materjale drzewnym rozbijają związki chemiczne jako ciała złożone, na związki chemiczne prostsze, służące grzybowi za pokarm. — Dalszy okres rozwoju międzykomórkowej grzybni łzawiącego stroczka, to obłocznia **„hymen“**, wystająca na powierzchni drzewa i stanowiąca splot cienkich białych jedwabistych nitek o okrągłym przekroju wypełnionych plazmą jakby miękkie masy pleśniowe przypominające watę. — Na podłożu nieregularnie pokrzyżowanych i pleśniowym splocie jedwabistych nitek, wyrastają drugie nitki pionowe, przedstawiające się pod mikroskopem w postaci trzonu **„basidie“** zakończone kapsułkami **„conidie“** wypełnione krociami sporów płaczącego grzyba domowego. Jeden milimeter sześcienny przestrzeni, może pomieścić jak obliczono cztery miljony sporów łzawiącego stroczka. — Grzyb domowy wyrastający ze sporów pod obłocznią, tworzy bezkształtną **neoplazmę**, z początku rdzawo żółtawą, czerwoną, brunatną, w końcu czarną jednak już bardzo wysiloną zatokowo fałdowaną zarodnię. — Zarodnia wydziela dla zdrowia domowników niezwykle szkodliwą charakterystycznie i niemile woniejącą ciecz — przeźroczystą, z czasem żółto zabarwioną w postaci kropli, przypominających łzy, stąd nazwa stroczka, **płaczący grzyb domowy merulius lacrimans“**. — Całkowite zniszczenie materjału drzewnego w danym budynku, powoduje stroczek w przeciągu lat trzech. — Pierwsze jego niebezpieczne stadjum stanowi rozwój grzybni i wzrost zarodni doskonałego grzyba, drugi okres w następnym roku to rozkład materjału drzewnego o charakterystycznych sześcianach, trzecie stadjum, objawia się przez kompletny i całkowity rozpad materjału drzewnego na ciemno brunatną, sproszkowaną masę próchnicy, stanowiącej pokarm dla stonogów, karaczanów, persaków i moli w mieszkaniu. — Wygląd łzawiącego grzyba domowego, jego budowa, kształt, właściwości trujące i cechy destrukcyjne, zależne są od wydzielanych przez niego specyficznych fermentów, tkwiących w organiźmie istoty i w pokarmach składających się z elementów i związków chemicznych, przez grzybów pobieranych. — Fermenty kształtujące destrukcyjnego grzyba jako ciała białkowe organiczne i nieuorganizowane, razem z pokarmem przez istotę spożywane, są **niezmienialne, niezużywalne** i niczem w przyrodzie nawet pod ciśnieniem kilkuset atmosfer niezniszczalne. — Tkwią one wszędzie w ustrojach i w wolnej naturze, a zatem także i w każdym gatunku rodzaju i odmianie pokarmu zależnie jaki istota pobiera i jej organizm asymiluje. — Różne fermenty odznaczają się i objawiają swój specyficzny charakter i wielkość swego nasilenia rozbijającego działania w obecności wody, któremu towarzyszy zawsze ciepło, światło i elektryczność, bądź to w organiźmie nastroju lub też i w wolnej przyrodzie. — One to kształtują istotę grzyba domowego, oraz wywierają niezwykły wpływ na jego trujące i destrukcyjne właściwości.

Rozporządzenie o łaźniach i kąpieliskach

Ogłoszono urzędowo rozporządzenie ministra opieki społecznej o zakładach kąpielowych.

Przepisom tego rozporządzenia podlegają wszelkie zakłady kąpielowe, przeznaczone do publicznego użytku.

W zakładach kąpielowych, przeznaczonych do kąpieli wspólnych, muszą być rozbieralnie z liczbą miejsc do rozbierania się i ubierania, dostosowane do rozmiaru zakładu i do frekwencji. Rozbieralnie te powinny być zaopatrzone w urządzenia do przechowywania ubrań, uniemożliwiające stykanie się ubrań, należących do różnych osób. Zakłady te powinny być zaopatrzone w dostateczną liczbę natrysków celem umycia się przed korzystaniem z kąpieli wspólnych.

We wszystkich zakładach kąpielowych powinny znajdować się: a) ustępy tak urządzone, aby nieczystości nie zanieczyszczały wody, przeznaczonej do kąpieli, b) kosze na śmiecie, oraz c) spluwaczki, wypełnione wodą.

Zakłady kąpielowe nie mogą być połączone z mieszkaniami.

Pomieszczenia zakładów kąpielowych powinny być dobrze oświetlone, przewietrzane, a w zimie należycie ogrzane. Ściany pomieszczeń kąpielowych powinny mieć do wysokości 2 m. powierzchnię gładką. Sprzęty wyścielane powinny być całkowicie pokryte materjałem, nieprzepuszczającym wody i niewchłaniającym kurzu.

Zakłady kąpielowe powinny posiadać odpowiednie urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, umożliwiające zaopatrzenie zakładu w dostateczną ilość wody i odprowadzenie wód ściekowych.

Woda w zbiornikach sztucznych przeznaczonych do celów sportowych i rozrywkowych (pływalnie), powinna być przeźroczysta, bezbarwna i bez zapachu, nie powinna zawierać bakteryj chorobotwórczych i wykazywać więcej niż 200 kolonij bakteryjnych przy posiewie na pożywce agarowej przy 37 stopniach Celzjusza po 24 godzinach. Woda w tych zbiornikach powinna być stale wymieniana na świeżą, odpowiednio oczyszczoną i dezynfekowaną.

W każdym zakładzie kąpielowym powinna się znajdować apteczka, zawierająca: jodynę, wodę utlenioną, amonjak, krople walerjanowe, 1 paczkę gazy jałowej, watę i kilka bandaży.

We wszystkich pływalniach sztucznych i naturalnych powinny znajdować się w miejscach widocznych i łatwo dostępnych przyrządy ratownicze (koła, pasy, liny) oraz wskazówki o udzielaniu pierwszej pomocy w wypadkach utonięć. W kąpielach, urządzonych w naturalnych zbiornikach wody, powinny być ponadto łodzie ratunkowe.

Wejście do pływalni powinno prowadzić wyłącznie przez natryski i dopuszczalne jest tylko po umyciu całego ciała mydłem pod natryskiem.

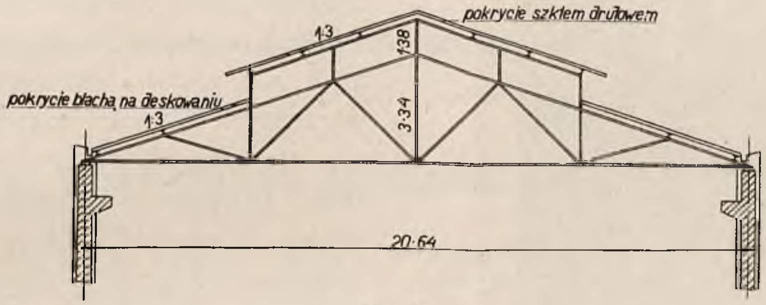
Nadzór nad zakładami kąpielowemi oraz nad stanem zdrowotnym osób, zatrudnionych w tych zakładach, należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

Jeżeli zakład nie jest dostosowany do wymagań rozporządzenia niniejszego, władza nadzorcza może zarządzać usunięcia usterek i braków w terminie przez nią określonym, a po bezskutecznym upływie tego terminu — zakład zamknąć; żądań tych jednak stawiać nie należy, jeżeli powyższe usterki i braki ze względu na szczególne warunki zakładu nie mają większego znaczenia, a usunięcie ich byłoby połączone ze zbyt wielkiemi trudnościami lub kosztami. Jeżeli usterki i braki mogą przyczynić się do zachorowań na jedną z chorób, wymienionych w ustawie z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu, władza nadzorcza może zakład niezwłocznie zamknąć do czasu usunięcia tych usterek i braków.

Stalowa konstrukcja spawana

dachu nad nowym Pawilonem na Targach Wschodnich we Lwowie.

W roku bieżącym zdecydowała się Dyrekcja Targów Wschodnich we Lwowie zburzyć jedno boczne skrzydło pawilonu centralnego i w jego miejsce wybudować nowy pawilon o znacznej powierzchni użytkowej, przeznaczony przedewszystkiem na potrzeby przemysłu ciężkiego. Tę inicjatywę należy powitać z uznaniem, gdyż brak takiego pawilonu

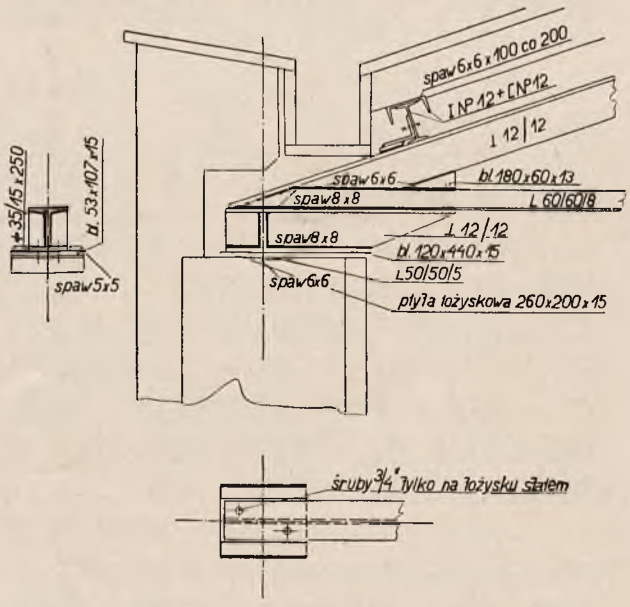

rys. 1.

dawał się dotychczas dotkliwie odczuwać, a eksponaty przemysłu ciężkiego, umieszczane dotychczas w pawilonie centralnym, nie dawały tego efektu optycznego, jakiego się można było po nich spodziewać, zwłaszcza, że fundowanie ciężkich maszyn i ich montaż, natrafiał na nieprzezwyciężone wprost trudności. Wszystkim tym brakom zaradzi nowo wybudowany pawilon, zaopatrzony w odpowiednie urządzenia transportowe, których zadaniem jest łatwe przeniesienie i ustawienie na fundamentach znacznych nawet ciężarów.

Jeżeli chodzi o konstrukcję pawilonu, to między innymi ciekawie ujętymi kwestjami z zakresu architektury i budownictwa żelazobetonowego, wymienić trzeba przedewszystkiem konstrukcję dachową, wykonaną ze stali budowlanej i całkowicie elektrycznie spawaną. Rzut poziomy pawilonu o wymiarach 20/50 m pokryty jest stalową konstrukcją dachową, podzieloną na 11 pól po 4.50 m szerokich.

Konstrukcja składa się z 12-tu wiązarów dachowych (rys. 1) połączonych ze sobą przy pomocy płatew. Na środkowej szerokości 10 m biegnie wzdłuż całego budynku latarnia, całkowicie oszklona, tak na swej górnej, jak i na bocznych powierzchniach, stanowiąca jedyne i całkowite oświetlenie pawilonu. Rozwiązanie kwestji oświetlenia w ten sposób pozwoliło na wyeliminowanie z budowy stolarszczyzny, której wykonanie zabrałoby bardzo dużo czasu i przedłużyło czas budowy. W naszym wypadku chodziło przedewszystkiem o wykonanie pawilonu w jak najkrótszym czasie i od-

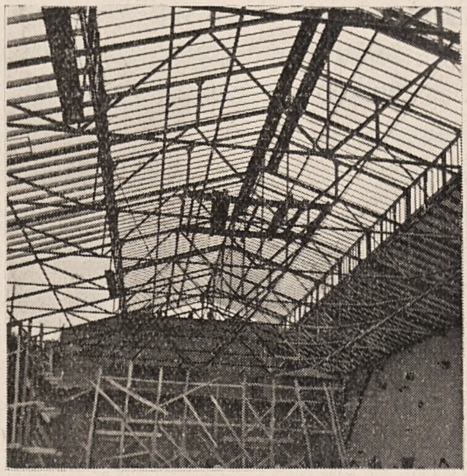

rys. 3.

danie go do użytku jeszcze na bieżącą kampanię targową.

Same wiązary wykonane zostały bez żadnych prawie blach węzłowych, przy czym pa-

górny zastosowano z żelaza teowego 12/12, pas dolny z kątowników w 60/60/8, krzyżulce i słupy z żelaza teowego 6/6, kątowników 90/90/9, 80/80/8 i 50/50/5. Blachę węzłową zastosowano wyłącznie w środku rozpiętości pasa dolnego i to tylko ze względów montażowych. Węzły podporowe wykształcono z teówek 12/12 (rys. 3). Łożyska więza-

rys. 4.
Konstrukcja zmontow. — widok z poziomu podłogi

rów tak stałe, jak i ruchome, wykonano całkowicie spawane z blach i kątówek (rys. 3).

Latarnia wykonana jest jako rama z żelaza dwuteowego I NP 10 i I NP 12, przy czym rozpory są zginane, ze względu na umocowanie płatew między węzłami.

Płatwie wykonano z żelaza dwuteowego i częściowo z żelaza korytkowego. Boczne pionowe płaszczyzny latarni opatrzone są ramą okienną, w której zamontowano na każde pole po 3 okna, obracalne dla wentylacji dokoła osi poziomej i otwieralne przy pomocy linewek i rolek z poziomu podłogi.

Więzary dostarczono na montaż w dwóch częściach, poczem zespawano je na miejscu i dopiero potem osadzono na łożyskach. Stężenia wiatrowe umieszczone w dwóch polach skrajnych i jednym polu średnim z kątówek 50/50/5 przyspawano po ustawieniu więzarów na łożyskach na montażu.

Płatwie umocowano na montażu przy pomocy śrubowania, przyczem dla ich uchwycenia, naspawano na więzarach i latarni odpowiednie uchwyty z kątówek. Płatwie są dwuprzęsłowe, łączone na styku 4-ma śrubami, na podporze środkowej 2-ma śrubami, o średnicy 5/8".

Na płatwiach latarni ułożone są szczebliny z żelaza teowego 4/4 w odstępach 500 mm, na których ułożone jest oszklenie ze szkła drutowego 6 mm grubości.

W czasie montażu przeprowadzono na żądanie Urzędu Nadzoru Budowlanego Zarządu Miejskiego we Lwowie próbę spawacza, w myśl przepisów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Badano jedynie próbki na zginanie, przyczem dały one rezultat dużo lepszy, aniżeli te przepisy przewidują. Na próbie spawacza obecny był cały szereg inżynierów z Nadzoru Budowlanego miasta Lwowa z p. Inż. Stanisławem Serafinem, Dyrektorem Miejskiego Urzędu Budowniczego na czele.

Wykonana konstrukcja waży 32,5 kg/m² powierzchni budynku, z czego na więzary przypada 13,5 kg, na latarnię 2,15 kg, na stę-

rys. 5.
Spawanie latarni

żenia wiatrowe 1,66 kg, na płatwie 9,7 kg, na szczebliny 3,45 kg i na okna 1,04 kg.

Analogiczna konstrukcja nitowana musiałaby ważyć: więzary 19,5 kg/m², płatwie 11,5 kg, latarnia 3,5 kg, stężenia wiatrowe 2,5

kg, szczebliny 4,5 kg, okna 1,04 kg. Łączna zatem waga konstrukcji nitowanej wyniosłaby około 42,5 kg/m^2.

Jak z powyższego zestawienia wagi widać, konstrukcja jest bardzo lekka, o szczędność na wadze w stosunku do analogicznej konstrukcji nitowanej wynosi około 30%.

Ponieważ cena jednostkowa konstrukcji spawanej jest już dzisiaj równa, a w wielu wypadkach nawet niższa od ceny konstrukcji nitowanej oszczędności efektywne, osiągnięte konstrukcją s p a w a n ą, są znaczne.

Warto jeszcze zaznaczyć, że konstrukcja dachowa spawana w tym wypadku okazała się tańsza, aniżeli nawet konstrukcja żelazo-betonowa.

Konstrukcję wykonała fabryka krakowska firmy: L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper S. A. Projektodawcą i kierownikiem budowy pawilonu był p. Inż. Michał Ulam, wykonawcą budowy p. architekt Piotr Tarnawiecki.

Leon Karol Wilenko

Inż. I. SEIDEL, Lwów

Ochrona betonu przed zimnem*)

Ochrona betonu przed zimnem polega na zastosowaniu pewnych środków celem utrzymania należytej temperatury podczas zarabiania oraz wiązania i twardnienia mieszaniny. — Środki te muszą działać natychmiast i odpowiadać ciepłocie zewnętrznej, jakiej należy oczekiwać. Punkt wyjścia dla należytej prognozy mogą stanowić zupełnie dobrze dane obserwacyjne stacji meterologicznych.

Twardniejący beton wyzwala znaczne ilości ciepła. Pomiary, dokonane w rdzeniu bryły betonowej, zarobionej przy 21^0 C wykazały po 72 godzinach temperaturę 71^0 C, tak że przeciętna ilość wyzwolonego ciepła wynosi ok. 1000 Kaloryj wielkich na 1 kg betonu. Blok zawierający 270 kg cementu o objętości 1 m^3 wytwarza w pierwszych 72 godzinach 214.000 kaloryj.

Mimo to, ciepło wewnętrzne powstające w pierwszych 24 godzinach nie jest w stanie uchronić należycie zewnętrznych powierzchni przed mrozem i stąd wynika bezwzględna konieczność izolacji przed zimnem. Badania nad sposobami izolowania wykazały, że np. deski 22 m/m, stanowiące szalowanie próbki betonowej, wykonanej przy 21^0 C chronią ją przed mrozem przy temperaturze — 3^0 C przez 6 godzin, zaś przy — 18^0 C przez 3 godziny.

Głównem zadaniem naszem jest jednak nietylko ochrona betonu przed mrozem, lecz także utrzymanie temperatury przynajmniej 10^0 C przez pierwsze trzy doby.

Sama konsystencja betonu niewiele wpływa na sposób ochrony, mimo że faktycznie beton t. zw. tłusty albo plastyczny wytwarza ciepło wewnętrzne szybciej aniżeli beton chudy lub lany. — Większą rolę odgrywa temperatura zarabiania, nietyle na samo izolowanie, ile na odstęp czasu, jaki może upłynąć bez szkody dla betonu od chwili mieszania aż do momentu rozpoczęcia działania ochronnego. Wskazanem jest, zarabiać beton lany przy +21^0 C, beton plastyczny ok. +10^{0}C.

Ochrona przed zimnem ma być przedewszystkiem izolacją, która nie pozwala na rozprószenie się ciepła wewnętrznego świeżego betonu, oraz nie dopuszcza do zetknięcia z chłodnem powietrzem. Form żelaznych należy w zimie unikać. Drzewo izoluje tem lepiej, im jest grubsze i bardziej suche. Bar-

*) Uwagi poniższe stanowią wyjątek z wyników badań profesorów amerykańskich R. B. Younga i W. Schnarr'a, ogłoszonych w „Journal of the American Concrete Institute 1934.

dzo dobrą ochronę stanowi też warstwa powietrzna 2—2'5 cm grubości, zamknięta między dwiema szalowaniami z desek. — Warstwa ta działa skutecznie jeszcze przy — 13° C. — Przykrywanie płachtami i t. p. jest mniej korzystne, zwłaszcza że trudno o należyte uszczelnienie. Poniżej podajemy porównawczą tabelę ilustrującą skuteczność różnych materjałów ochronnych w stosunku do szalowania deskami 22 m/m, których wartość izolującą przyjęto 100.

TABELA

Izolacja od zimna zapomocą:	Porównawcza skuteczność izolacyjna
1 Desek świerkowych 22 m/m gr.	100
2 Desek świerkowych 44 m/m gr.	117
3 Podwójnego szalowania deskami świerkowemi po 22 m/m z przestrzenią powietrzną (niezamkniętą z boku)	125
4 Podwójnego szalowania deskami świerkowemi po 22 m/m ze zamkniętą przestrzenią powietrzną	145
5 Przykrycia płótnem żaglowem	64
6 Przykrycia papą, papierem, filcem i t.p.	61—62
7 Przykrycia warstwą luźnej słomy 10 cm gr.	30

Luźnie ułożona płachta chroni beton wykonany przy 21° C do temperatury — 9° C, a to dzięki warstwie powietrznej, znajdującej się między betonem a przykryciem.

Szalowanie pojedyńcze 22 m/m grubości działa do — 7° C. zaś szalowanie podwójne ze zamkniętą warstwą powietrza wewnątrz względnie szalowanie pojedyńcze, lecz przykryte płachtą luźną chroni beton do — 12° C. W tym ostatnim wypadku należy jednak uważać bacznie na pieczołowite ułożenie płacht na kantach i rogach, tak by nie było szpar.

Wreszcie znakomitą ochroną jest zamknięcie całej budowli i opalanie jej. Dostępy i wejścia do budynku winne być tak ułożone by straty ciepła były jaknajmniejsze.

Reasumując powyższe uwagi, należy stwierdzić: **Możliwą jest skuteczna ochrona robót betonowych nawet przy silnych mrozach; nie jest to rzecz ani trudna, ani specjalnie kosztowna a efekt pracy uwarunkowany jest troskliwą organizacją i dość wczesnem przedsięwzięciem odpowiednich kroków ochronnych. Przeto można wykonywać betonowania nawet podczas ostrej zimy bez przerw w robocie i bez ujemnych wpływów na jakość.**

Pod strzechy i do lepianek robotniczych musi dotrzeć idea ochrony pracy

Polska, wskutek wiekowej niewoli, pozostawała przez wiele lat na uboczu wielkich prądów społeczych, nurtujących kraje zachodnie. Nigdzie może odosobnienie to nie wydało tak fatalnych owoców, jak w dziedzinie ochrony zdrowia i życia ludności robotniczej. Interesujące uwagi na ten temat zamieszcza inż. Z. Puławski, inspektor pracy, w ostatnim zeszycie czasopisma „Praca i Opieka Społeczna".

W Anglji — podaje on — pierwsza ustawa z zakresu ochrony pracy powstała w 1802 r., ustanawiając t. zw. „wizytatorów fabrycznych", będących pierwszym typem dzisiejszej inspekcji pracy. Sprawa ochrony zdrowia i życia robotnika była przedmiotem żywego zainteresowania całego społeczeństwa i znajdowała znakomitych protektorów na wyżynach społecznych. Bardzo się np. zasłużył w propagowaniu idei bezpieczeństwa pracy wielki prozaik Karol Dickens, który nie zawahał się nazwać stowarzyszenia przedsiębiorców, mającego na celu obalenie ustawy z r. 1844 o bezpieczeństwie pracy — „Stowarzyszenie dla kaleczenia robotników", czem zupełnie ośmieszył to smutnej pamięci Stowarzyszenie.

Nie inaczej było w Niemczech. Pierwszym impulsem do zapoczątkowania akcji higjeny i bezpieczeństwa pracy było alarmują-

ce doniesienie generała pruskiego von Horn, który pierwszy zwrócił uwagę na upadek stanu fizycznego młodzieży poborowej w okręgach przemysłowych Nadrenji i Westfalji. Wynikiem licznych dyskusyj była pierwsza ustawa ochronna wydana 6 kwietnia 1839 r.

Tak samo we Francji, w Szwajcarji, Austrji, Bełgji, Holandji, Włoszech i w innych państwach.

Polska natychmiast po odzyskaniu niepodległości, przyjęła wszystkie zdobycze z zakresu ochrony pracy, oddawna zainstalowane w krajach zachodnich. Utworzono Ministerstwo Opieki Społecznej, Inspekcję Pracy, wydano komplet ustaw. Niestety, odbyło się to wszystko bez czynnego udziału całego społeczeństwa, najszerszych jego warstw. Stąd też wyniknął dziwny stan, że idea ochrony pracy nie przeniknęła do całego społeczeństwa, pozostała w wielu wypadkach niezrozumiała i niedoceniona przez szerszy ogół.

Dopiero w ostatnich latach sprawa bezpieczeństwa pracy doczekała się szerszego zainteresowania wśród ogółu.

— Trzeba mieć nadzieję — pisze inż. Z. Puławski, że weszliśmy już w okres, w którym, podobnie jak w innych krajach, ogarnie ona najszersze koła społeczne".

Spopularyzowanie idei ochrony pracy, przeniknięcie jej zarówno do fabryk, jak i pod strzechę i do lepianek robotniczych jest jednym z najważniejszych warunków poprawy zdrowia ludności robotniczej.

I. S. S.

Podatek od placów

w świetle wyjaśnień Ministerstwa Skarbu.

Podatek od placów niezabudowanych i placów wogóle nastręcza różne wątpliwości. Niektóre z tych wątpliwości wyjaśniło Ministerstwo Skarbu w okólnikach. Zwracamy na nie uwagę:

Kiedy plac podlega podatkowi od lokali?

Jeżeli zakład handlowy zajmuje lokal w budowli, wzniesionej specjalnie dla zakładu handlowego na samym placu składowym, plac jest przynależnością lokalu handlowego, jako stanowiący z nim organiczną całość i w następstwie tego plac ten stanowi wraz z lokalem handlowym przedmiot podatku od lokali, zgodnie z postanowieniem ustępu 1 § 1 rozp. wykonawczego do ustawy o podatku od lokali (Dz. U. z r. 1927, poz. 95). Np. plac sprzedaży węgla, na którym mieści się budynek kantoru przedsiębiorstwa, prowadzącego tę sprzedaż.

Tak wyjaśniono w okólniku Min. Skarbu z dnia 19 stycznia 1934 r. L. D. V. 28538 3/33.

Jakie place podlegają podwójnemu opodatkowaniu?

Jeżeli plac budowlany zajęty został na prowadzenie na nim przedsiębiorstwa handlowego, np. sprzedaży węgla, drzewa, materjałów budowlanych itp., lub na składy towarów, to takie czasowe zajęcie placu na przedsiębiorstwo lub skład nie zmienia charakteru placu, jako placu budowlanego, gdyż owe przedsiębiorstwa lub składy mogą na tych placach istnieć tak długo, dopóki place te nie zostaną oddane pod zabudowę.

Ale przez takie czasowe zajęcie placów na przedsiębiorstwa handlowe lub na składy nabierają one czasowo charakteru nieruchomości, przeznaczonej do prowadzenia procederu zarobkowego i stają się przedmiotami, przynoszącemi czynsz dzierżawy, względnie posiadającemi wartość czynszową na równi z

innemi nieruchomościami, podlegającemi podatkowi od nieruchomości.

Z tego powodu place takie podlegają dwom podatkom:

1) państwowemu podatkowi od placów niezabudowanych, gdyż plac jest niezabudowany, względnie niedostatecznie zabudowany;

2) państwowemu podatkowi od nieruchomości, jako od nieruchomości zajętej na prowadzenie procederu zarobkowego.

Place te powinny podlegać obu powyższym podatkom, gdyż brak jest postanowienia, któreby stanowiło, że w razie opłacania państwowego podatku od nieruchomości plac zwolniony zostaje od państwowego podatku od placów niezabudowanych.

Wolne od podatku od placów budowlanych są tylko place, służące potrzebom zakładu przemysłowego lub handlowego i stanowiące z terytorjum tego zakładu nieprzerwaną całość. Wyjątek ten jest przewidziany w § 27 ust. 6 rozp. wykonawczego do rozporządzenia o rozbudowie miast (Dz. Ust. z r. 1927, poz. 915).

Tak wyjaśnia w okólniku Min. Skarbu z 19 stycznia 1934 r. L. D. V. 54350/3/33.

Czy opodatkowaniu podlegają całe place niedostatecznie zabudowane, czy tylko ich części?

Jeżeli część parceli, względnie działki zostanie dostatecznie zabudowana i to w ten sposób, że ta zabudowana część parceli, względnie działki mogłaby stanowić dla siebie odrębną jednostkę gospodarczą, to placem budowlanym, podlegającym opodatkowaniu państwowym podatkiem od placów niezabudowanych będzie tylko pozostała reszta niezabudowanej parceli, względnie działki.

Jeżeli jednak część placu zabudowana zostanie w ten sposób, że wydzielenie części zabudowanej, jako jednostki gospodarczej, jest niemożebnem, to należy rozstrzygnąć, czy plac stosownie do jego wartości i położenia jest należycie wykorzystany pod budowę ijeśli uznany będzie za niedostatecznie zabudowany, cały plac podlega opodatkowaniu. Wypadek taki zachodzi zazwyczaj przy usytuowaniu domu w głębi parceli budowlanej.

Tak wyjaśniono w okólniku Min. Skarbu z 22. I. 1934. L. D. V. 52739/3/33.

Co jest miarodajne, czy plan zabudowy miasta, czy własne uznanie władzy wymiarowej?

Plany regulacyjne miast przewidują normy zabudowania w poszczególnych strefach miasta. W pewnych strefach nie wolno zabudowywać powierzchni działek powyżej np. 30, 40 lub 50 procent. Otóż zdarzało się, że takie place, zabudowane zgodnie z planem regulacyjnym, uznawane były przez władze skarbowe za niedostatecznie zabudowane i zostały opodatkowane.

W związku z tem Ministerstwo Skarbu wyjaśnia.

Jeżeli miasto posiada prawomocny plan zabudowania, normy tego planu muszą być przestrzegane przy wymiasze podatku od placów niezabudowanych, a nie uznanie własne władzy wymiarowej. Co w myśl planu nie podlega zabudowaniu nie może być opodatkowane.

Jeżeli natomiast miasto nie posiada prawomocnego planu zabudowania, opodatkowaniu podlegają wszelkie place, znajdujące się w granicach miasta i położone w obrębie bloków budowlanych oraz tereny przylegające w pasie szerokości 70 metrów do istniejących dróg publicznych i ulic w granicach miasta. Place poza tym pasem oraz place położone w strefach, nie wchodzących w program rozbudowy miasta, ustalony przez magistrat, nie podlegają opodatkowaniu.

Tak wyjaśniono w okólniku Min. Skarbu z 22. I. 1934 L. D. V. 52739/3/33.

Wiadomości różne

Zakład Ub. Społ.
Warszawa.

Jak starać się o zasiłek na wypadek braku pracy?

Wobec tego, że ogół ubezpieczonych nie orjentuje się należycie w procedurze ubiegania się o zasiłek na wypadek braku pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnia, co następuje:

Po uzyskaniu od b. pracodawcy zaświadczenia o zwolnieniu na odpowiednim formularzu, którego rubryki powinny być dokładnie wypełnione, należy w miarę możności natychmiast zarejestrować się w wojewódzkiem biurze Funduszu Pracy lub jego ekspozyturze, okazując uzyskany od pracodawcy formularz, oraz dowód osobisty (względnie książeczkę wojskową, metrykę i t. d.), jak również fotografję, poświadczoną przez rządcę. W wyniku rejestracji bezrobotny otrzymuje „legitymację poszukującego pracy". W miejscowościach, odległych od siedziby wojewódzkiego biura F. P. lub jego ekspozytury, właściwą instytucją rejestrującą jest Ubezpieczalnia Społeczna, względnie zarząd gminy wiejskiej lub miejskiej, upoważniony do przeprowadzania rejestracji i kontroli pozostających bez pracy pracowników umysłowych. Posiadając zaświadczenie od pracodawcy i „legitymację poszukującego pracy", zgłosić należy roszczenie za pośrednictwem Ubezpieczalni Społecznej na odpowiednim druku. Przy wypełnianiu poszczególnych rubryk posługiwać się należy nie pamięcią, lecz posiadanemi dowodami. Udzielanie nieprawdziwych wyjaśnień pociąga za sobą całkowitą utratę świadczeń. Osoby, mające na swem utrzymaniu członków rodziny, składają ponadto zaświadczenie na odpowiednim załączniku. Kwestjonarjusz umieszczony na odwrotnej stronie tego załącznika powinien być wypełniony nie przez ubiegającego się o zasiłek, lecz przez władze, które wystawiają zaświadczenie, a mianowicie w gminach wiejskich — zarząd gminy, w gminach miejskich — biuro meldunkowe, względnie administrator, rządca, czy właściciel domu, w którym zamieszkuje bezrobotny. W ostatnich trzech wypadkach podpisy tych osób poświadcza władza policyjna.

W każdym wypadku dla udowodnienia poszczególnych okoliczności dołączyć należy odpowiedni dowód, ewent. w odpisie, poświadczonym przez Ubezpieczalnię Społeczną (zwolnienie z powodu choroby — zaświadczenie lekarza w okresie choroby i odzyskaniu zdolności do pracy i t. d.). Na podstawie nadesłanych dowodów Zakład Ubezpieczeń Społecznych orzeka, czy istnieje prawo do świadczeń, w jakiej wysokości i na jaki okres, zawiadamia o swej decyzji bezrobotnego za pośrednictwem Ubezpieczalni Społecznej, polecając jednocześnie wypłatę przysługującego zasiłku. Przez cały czas pozostawania bez pracy ubezpieczony obowiązany jest zgłaszać się z legitymacją do instytucji rejestrującej i kontrolującej we wskazanych przez nią dniach. Zaniedbanie tego obowiązku powoduje utratę świadczeń.

Branżowe konferencje nad realizacją uchwał Narady Gospodarczej.

W wyniku uchwał Narady Gospodarczej odbyło się szereg konferencji w Ministerstwie Przemysłu i Handlu oraz Związku Izb Przemysłowo-Handlowych poświęconych zagadnieniu aktywiza-

cji poszczególnych branż i wzmocnienia ogólnego tętna życia gospodarczego.

Stowarzyszenie Zaw. Przem. Bud. jako reprezentujące przemysł budowlany przedstawiło szereg postulatów, z których na czele w najogólniejszych zarysach należy wymienić następujące ich grupy:

a) programowość i planowość polityki inwestycyjno-budowlanej, a więc restytucja kredytu długoterminowego budowlanego, oddłużenie samorządów, dla umożliwienia im podjęcia na nowo działalności inwestycyjnej, utrzymanie ulg dla nowowznoszonych budowli, utrzymanie stałych pozycji na inwestycje budowlane w budżecie Państwa, wcześniejsze uruchamianie robót, właściwie opracowywanie programu robót, utrzymywanie podjętych programów i t. d.

b) zaniechanie przez organa Państwa wykonywania robót we własnym zarządzie.

c) wysanowanie systemu zlecania robót,

d) uporządkowanie i wyjaśnienie warunków prawnych wykonastwa robót budowlanych,

e) rewizja taryf kolejowych na materjały budowlane w kierunku ich obniżki,

f) sprawy organizacyjne.

Konferencja branżowa, stanowiąca bezpośrednią wymianę myśli między przedstawicielami przemysłu, a czynnikiem rządowym na temat najbardziej palących i zasadniczych zagadnień jest niewątpliwie niezmiernie celowa i pożyteczna. Znakomita większość postulatów naszych znajduje zrozumienie i częściowo jest przez czynniki rządowe przepracowywana.

(„Przegląd Budowlany" 6, 1936).

Co uczyniłeś dla żywotności Twego Pisma?!

Ruch budowlany w I. półroczu r. b.

Główny Urząd Statystyczny opracował najnowsze zestawienie, dotyczące ruchu budowlanego w Polsce w miastach, liczących ponad 20.000 mieszkańców; zestawienie to obejmuje dane za pierwsze półrocze br. Jak wynika z tych danych, w I. półroczu br. ukończono 1.909 budynków mieszkalnych, tj. o 47 budynków więcej, niż w pierwszem półroczu roku ubiegłego. Kubatura nowoukończonych budynków wynosi 1.454 tys. mtr. sześciennych. W nowo ukończonych budynkach znajduje się ogółem 4.961 mieszkań, w tem 695 jednoizbowych, 1.760 dwuizbowych, 1.333 trzyizbowych i 1.043 cztero- i pięcioizbowych oraz 130 mieszkań większych. Ogółem mieszkania te liczą 13.527 izb. Liczba ukończonych nadbudówek i dobudówek wynosi 166, tj. o 30 więcej, niż w pierwszym półroczu roku ubiegłego. W nadbudówkach i dobudówkach znajduje się 328 mieszkań, liczących ogółem 752 izb. W tym samym okresie rozpoczęto budowę 3.089 budynków mieszkalnych, tj. o 617 więcej, niż w I. półroczu r. ub. Kubatura tych budynków wyniesie ogółem 2.756 m. sz. W rozpoczętych budynkach mieszkalnych znajdzie się 8.756 mieszkań, w tem 865 jednoizbowych, 3.107 dwuizbowych, 2,541 trzyizbowych, 2.061 cztero- i pięcioizbowych oraz 192 mieszkania większe. Ogólna ilość izb wynosi 24.729. Liczba rozpoczętych nadbudówek i dobudówek wynosi 271, tj. o 16 więcej, niż w I. półroczu r. ub. W nadbudówkach i dobudówkach znajdzie się 597 mieszkań o łącznej liczbie 1.381 izb. Ponadto w pierwszem półroczu br. zakończono budowę 132 budynków niemieszkalnych (o 71 mniej niż w pierwszem półroczu r. ub.) i 23 nadbudówek i dobudówek (o 14 więcej), oraz rozpoczęto budowę 446 budynków niemieszkalnych (o 83 więcej niż w I. półroczu r. ub.) i 41 nadbudówek i dobudówek (o 4 więcej).

Przegląd wydawnictw

Rusztowania Budowlane.

Instytut Spraw Społecznych wydał nową serję kart instrukcyjnych, dotyczących bezpieczeństwa pracy na rusztowaniach budowlanych i podających dokładnie sposoby wykonania całego szeregu rusztowań bezpiecznych i przepisowych (z ilustracjami).

Karty te zostały opracowane przez wiceprezesa Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych R. P. S. Pronaszko, przyczem wykorzystano materjały, uzyskane drogą konkursu w 1934—35 r. na opis rusztowań budowlanych, zorganizowanego przez Instytut wspólnie ze Stowarzyszeniem Zaw. Przem. Budowl. R. P.

Autor tych kart oparł się na istniejących przepisach urzędowych o normach bezpieczeństwa dla rusztowań, jak również uwzględnił rozporządzenie

Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Opieki Społecznej z dn. 23 sierpnia 1935 r. (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr. 50, poz. 329).

Celem tych kart jest danie zatrudnionym w budownictwie przystępnej, żywej i możliwie treściwej literatury, dotyczącej bezpieczeństwa pracy na rusztowaniach.

Komplet kart obejmuje następujące tematy:

1) Uwagi ogólne.
2) Rusztowania sztandardowe.
3) Rusztowania na wysuwnicach.
4) Rusztowania drabinowe wiedeńskie.
5) Rusztowania na kozłach i pokłady na stropach między piętrami.
6) Rusztowania drągowe (typ z b. zab. niem.)
7) Nowy typ rusztowań drabinowych.

Niska cena kart, bo zaledwie 10 gr. za pojedyńczy egzemplarz, 8 gr. przy kupnie serji i 5 gr. przy kupnie 5 serji — pozwala na szerokie rozpowszechnienie ich wśród przemysłowców budowlanych, kierowników budowy i majstrów budowlanych.

W interesie sprawy zwracamy się do WPanów Kolegów z prośbą o jaknajszersze korzystanie z tego praktycznego wydawnictwa, którego celem jest poprawa stanu bezpieczeństwa pracy w budownictwie.

Karty pojedyńcze i serje można nabywać w Instytucie Spraw Społecznych, Warszawa, Wilcza 1.

Komunikaty

Kto jest uprawniony do wykonywania robót budowlanych. Art. 145.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało dnia 25 czerwca b. r. pod Nr. P. R. II. 1/23 okólnik Nr. 43 następującej treści:

„Art. 145 prawa przemysłowego postanawia, że prawa do wykonywania rzemiosła w zakresie robót budowlanych wyszczególnionych w artykule 333 i 334 prawa budowlanego, nabyte przez budowniczych (techników budowlanych) pozostają w mocy w dotychczasowym zakresie. Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyjaśnia, że na mocy tego przepisu prawa nabyte do prowadzenia rzemiosł murarskiego i ciesielskiego w wymienionych zakresie posiadają w szczególności:

1) osoby, które w b. zaborze pruskim uzyskały prawo używania tytułu budowniczego (Baumeister, Baugewerkmeister) zgodnie z przepisami niemieckiej ustawy przemysłowej;

2) osoby, które uzyskały w b. zaborze austrjackim w zakresie § 2 ustawy z dnia 26 grudnia 1893 r. o urządzeniu tych rodzajów przemysłu budowlanego, które wymagają konsensu (Dz. u. p. austr. Nr. 193);

3) inżynierowie, którzy na terenie b. zaboru austrjackiego uzyskali uprawnienie inżyniera cywilnego dla architektury i budownictwa lądowego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministerstwa Robót Publicznych w porozumieniu z innymi ministrami z dnia 7 maja 1913 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 77), z uwzględnieniem postanowień § 14 tego rozporządzenia („z pośród techników prywatnych autoryzowanych na zasadzie rozporządzenia Ministerstwa Stanu z dnia 11 grudnia 1860, l. 36413, i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 8 listopada 1886, l. 8152, mają w przyszłości inżynierowie architekci używać tytułu inżynierów cywilnych dla architektury i budownictwa lądowego");

4) inżynierowie architekci, którzy ukończyli odpowiednie wyższe zakłady naukowe rosyjskie przed dniem 1 listopada 1918 r.;

5) inżynierowie, niewymienieni w ustępach poprzednich, posiadający wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z polskich państwowych politechnik, na wydziałach architektonicznym, inżynierji lądowej lub wodnej, z wyjątkiem sekcji meljoracyjnej, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych, o ile przed dniem 16 sierpnia 1934 r. prowadzili przedsiębiorstwo budowlane lub trudnili się prowadzeniem robót z zakresu rzemiosł murarskiego i ciesielskiego;

6) absolwenci szkół technicznych (budowlanych), którzy przed dniem 16 grudnia 1927 r. prowadzili zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami przedsiębiorstwo budowlane;

7) absolwenci szkół technicznych (budowlanych), wymienionych w ust. II. w pktach 1—7 § 1 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 grudnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1014), którzy przed dniem 16 sierpnia 1934 r. uzyskali kwalifikacje, uznane powołanem rozporządzeniem za dowód uzdolnienia zawodowego do

samoistnego prowadzenia rzemiosł murarskiego lub ciesielskiego;

8) absolwenci szkół technicznych (budowlanych), o których mowa w ustępie poprzednim, lub innych szkół, o ile uzyskali tytuł budowniczego po myśli ust. 4 art. 364 prawa budowlanego i prowadzili przedsiębiorstwo budowlane przed dniem 16 sierpnia 1934.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
(—) M. Kandel".

Starania nasze prowadzone od roku w celu uzyskania należytej interpretacji art. 145 ustawy przemysłowej, gwarantującego wszystkim inżynierom i budowniczym nabytych przez nich praw odnośnie wykonawstwa robót budowlanych, zostały zatem pomyślnie zakończone.

Wszyscy tedy inżynierowie i budowniczowie, którzy przed 16 sierpnia 1934 r. prowadzili przedsiębiorstwo budowlane mają obecnie prawo prowadzenia samodzielnego tych robót, bez posługiwania się mistrzami murarskimi i ciesielskimi.

Sprawa nowelizacji ustawy przemysłowej.

Ogłoszony wyżej okólnik Ministerstwa Przemysłu i Handlu interpretujący art. 145 ustawy przemysłowej rozwiązuje zagadnienie uprawnień do wykonawstwa robót budowlanych dla inżynierów i budowniczych, o ile chodzi o nabyte prawa.

Natomiast definitywne załatwienie sprawy wszystkich inżynierów i wszystkich budowniczych w przyszłości, dotyczące prawa wykonywania robót wyszczególnionych w art. 333 i 334 prawa budowlanego, będzie musiało nastąpić w drodze ustawodawczej, przez odpowiednie znowelizowanie wspomnianego artykułu 145 ustawy przemysłowej.

Ponieważ ew. ponowna nowelizacja ustawy przemysłowej ma być wkrótce aktualną, przeto Związek nasz przystępuje już obecnie do zebrania odpowiedniego materjału, celem wystąpienia przed czynnikami miarodajnymi z postulatami mającymi prócz art. 145 zmienić także i inne artykuły tej ustawy.

Celem uzyskania tego materjału upraszamy wszystkich naszych członków (Stowarzyszenia), by już teraz rozpoczęli na zebraniach prace przygotowawcze, a uchwały i wnioski nadsyłali nam wraz z motywami.

Ostateczne sfinalizowanie wszystkich postulatów i wniosków nastąpi naprzód na posiedzeniu Zarządu naszego Związku, a następnie w ścisłem porozumieniu z wszystkimi czynnikami w budownictwie zainteresowanymi, a więc ze Stowarzyszeniem Zawodowem Przemysłowców Budowlanych R. P. w Warszawie, Stowarzyszeniem Architektów R. P. w Warszawie, Polskim Związkiem Inżynierów Budowlanych w Warszawie i Związkiem Techników Polskich w Warszawie.

Co utrzyniłeś

dla żywotności

Twego Pisma?!

POD UWAGĘ!
ULGI W SPŁATACH.

Przypominamy, że na Walnem Zgromadzeniu Związku Zawodowego Architektów i Budowniczych we Lwowie, dnia 25 lutego 1936 r. — uchwalono ulgi w spłatach zaległości.

Każdemu z członków, który od **1 stycznia roku 1936** do końca roku — płacić będzie wkładki bieżące, odpisaną zostanie cała zaległość, powstała do 31 grudnia 1935.

CENNIK

materjałów budowlanych z dnia 15 lipca 1936 r.

Średnie ceny targowe (orjentacyjne).

OBJAŚNIENIA: (o ile są podane osobno przy odnośnym artykule). Ceny podane są loco skład. Ceny liczone wraz z dostawą na budowę = n. b. Ceny liczone loco stacja załadowcza = I. st. z. Wagon liczony = 10.000 kg.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na sładzie lub wag		CENA Lwów
			— do —		
1	Cegła	1000 szt.			
2	„ trocinówka . . .	„			
3	„ zwyczajna palona .	„	30.—	35.—	47.—
4	„ ostro palona . . .	„	35.—	42.—	
5	„ sort oblicówka . .	„	70.—	85.—	
6	„ twardo palona . .	„			
	wytrz. ciśn. . . .				
	250 kg/cm.		46.—	53.—	
9	„ pustakowa . . .	„	38.—	45.—	52.—
10	„ pustakowa porow. .	„	50.—	60.—	
11	Sufit. 25×15×10 (Klein) .	„	70.—	78.—	
	„ 25×33×15(Akerman)	„	180.—	220.—	
12	„ 27×21×13 (Record)	„	158.—	178.—	
	„ 27×21×17 „	„	200.—	220.—	
13	Cegła szamot. kraj. 32/33				
	SK	1000 szt.	300.—		
14	Piasek rzeczny . . n. b.	„	6.50		
15	„ kopalny	1 m³	3.50	4.50	3.—
16	Żwir rzeczny	1 tona	4.70	5.70	1 m³ 15.—
17	„ tłuczony	1 m³			7.50
18	Żużel wysokopiec. łam.				
19	a) podkład	1 tona	5.35		
20	b) szuter	„	5.95		
21	c) grysik	„	5.50		
22	d) piasek żużlowy . . .	„	4.50		
23	Wapno palone zależnie od				
	jakości	1000 kg.	16.—	20.—	28.—
24	Wapno palone . . . n. b.	wagon			280.—
25	„ gaszone . . n. b.	1 m³	15.—	16.—	20.—
26	Gips murarski we work.	100 kg.	5.25		4.40
27	„ sztukator				
28	„ a) harceński . . .	„	14.—	17.—	
29	„ b) alabaster kraj. .	„	3.70	4.40	
30	Cement w work. . . n. b.	„	0.10	0.11	50 kg. 2.90
31	Maty trzcinowe	1 m²	0.10	0.11	0.08
32	Gwoździe sufit. 25×25	1 kg.	0.80		1.10
33	Drut do trzcin. żarzony	„	0.48		0.80
34	„ żelazny 5 i 6 mm.				
	w kręgach nieżarz.	100 kg.	16.70	18.—	33.—
35	Płytki kamionk.	1 m²			
36	„ terrazowe	„			8.— 9.—
37	„ okładzinowe glaz. .	„	13.—	17.—	13.— 16.—
38	Dreny (sączki) 2 cal. . .	1000 szt	45.—	65.—	
39	„ „ 3 „ . .	„	100.—	105.—	
40	„ „ 4 „ . .	„	175.—	180.—	
41	Rury kamionk. 100 mm. .	1 m. b.	5.10	5.40	8.45
42	„ „ 150 „ .	„	7.50	8.—	12.70
43	„ „ 200 „ ,	„	10.75	11.25	17.85
44	Zaprawa fasad szlachetna	100 kg	6.70	9.40	7—11
45	Felsytyn		7.50	9.—	
46	Asfaltowa papa izolac. . .	1 m²	1.10		0.90
47	Rury bet. (/) 15 cm. n. b.	1 m. b.	1.80	2.—	1.15
48	„ „ „ 20 „ „ „	„	2.20	2.50	1.90
49	„ „ „ 30 „ „ „	„	3.—	3.50	2.80
50	„ „ „ 40 „ „ „	„			4.10
51	„ żel. lane asfaltow. .	1 kg.	0.35		
52	„ ołowiane	„	1.25		
	Do robót ciesielskich				
53	Belki sosn. ciosane . . .	1 m³			
	$^{10}/_{10}$—$^{16}/_{18}$ — 3—5 m. dł.	„	60.—	65.—	26.—
54	6 „ „	„	60.—	65.—	33.—
55	$^{16}/_{16}$—$^{16}/_{18}$ — 7—8 „ „	„			45.—

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na sładzie lub wag		CENA Lwów
					47.—
56	„ „ — 9—12 „ „				47.—
57	$^{18}/_{21}$—$^{21}/_{24}$ „ „ „		1 m³		
57	Deski podł. na pióro		85.—	90.—	m² 2.20
	i wpust $^{5}/_{4}$	1 m³			43.—
58	Deski sos. 19 — 26 mm.	1 m³	37.—	43.—	45.—
59	„ „ bud. 33—80 „	„	56.—	62.—	
60	„ „ stolarskie nieob.	„			
	rzyn. I i II kl.	„			90.—
61	Deski smerek. obrzyn.	„			
	I i II kl.	„			90.—
62	Deszczułki dębowe I kl.	„		7.50	6.—
63	„ parkiet. II „	„		6.50	5.—
64	„ „ III „	„			4.—
	Żelazo i okucie				
65	Żelazo do bet. okrągłe .	100 kg.			
67	„ w kręg.	„	+ dopł.		28.—
68	„ profil. cena zas.		310.—		33.—
	do Nr. 24 skład. . . .	1 tona	285.—		
69	Ponad Nr. 24 skład. . . .	„	335.—		
70	Walcówka w wiązkach ce=				
	na zas.	„	335.—		
71	Bednarka	„	50.—	70.—	53.—
72	Gwoździe	100 kg.	335.—		
	Do robót zduńskich				
73	Kafle kolor kraj. ciemn.	1 szt.			0.55—.65
74	„ „ „ jasne	„	0.65	0.80	0.70—.90
75	„ „ „ kuch.	„	0.75	0.85	0.70
76	„ I kl. białe polerow.	„	0.75	0.85	
77	„ szmelcowe . . .	„			
78	Kwadratele	„	0.33		
79	Narożniki	„	0.98	115/135	
80	Cegła szamot. kraj. . . .	„			0.12—.14
81	Drzwiczki hermet. palen. .	„			
82	„ żelazne . . .	garnitur			6.—
83	„ niklowane . .	„			11.—
84	1 ruszt. lany	„			0.80
85	Płyty kuchenne				
86	Pieczarnik zwykły . . .	100 kg.			9.—
87	„ lepszy	1 szt.			11.—
88	Kociołek z blachy z fron=				
	tem miedzianym . . .	„			7.50
89	Futerał	„			
					9—15
91	Opaski kuchenne kute . .				6.—
92	Lufcik kuchenny	„			0.50—1.50
93	Rura dymowa z kolan. . .	„			3.50
94	Wentylator żaluzjowy . .	„ 15/15			2.50
95	„ „	15/30			3.25
96	Garnitur paleniskowy . .	„			7.50
97	Drzwiczki kuch. lane . .	„			2.50
98	1 wycior komin pojed. . .	„			1.50—2.30
99	„ „ „ podw. . .	„			2.00—2.50
100					
	Do robót szklarskich				
101	Szyby do 1 mm. $^{4}/_{4}$ III . .	1 m²	2.—	2.50	3.30
102	„ „ 3 „	„	7.—	9.—	7 — 9
104	„ „ 4 „	„	2.—	2.50	11.—
104	Ornamentowe				10.—

Ceny Katowickie podawane na podstawie cennika zatwierdzonego przez Izbę Handl. Przem. w Katowicach.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Katowice na składzie	Katowice lub wag	Lwów
106	Prążkowane 6 mm. . . .				12—16
107	(wraz oszkleniem świetlni dachowych w żelazie itp. osobna dopłata)				13—16
	Materjały dekarskie				
108	Blacha pocynkowana i lakierowana . . .	1 kg.		0.82	0.78
109	„ cynkowa . . .	1 kg.	0.82		
110	Papa Nr. 200	7 m²		2.85	
111	„ „ 150	„		3.25	10 m² 4.50
112	„ „ 125	„			„ „ 6.65
113	„ „ 100	„		4.30	„ „ 7.25
114	„ „ 80	„		4.95	„ „ 8.60
115	Dachówka karpiówka I kl.	1000 szt	100.—		100.—
116	„ kliny	1 szt.	0.17	0.20	0.70
	„ felcow. . . .	„			
117	Gąsior dachówk. masz. . .	„		1.—	
118	Gwoździe papowe . . .	1 kg.		0.90	
119	Dachówka cement. 22 szt.				
120	na 1 m²	1000 szt	135.—		
121	Gąsior cementowy . . .	1 szt.		0.90	

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Katowice na składzie	Katowice lub wag	Lwow
	Materjały różne				
122	Smoła gaz. preparow. . .	100 kg.	18.—	20.—	
123	Asfalt kraj. (sztuczny) . .	„	18.50		
124	Gudron krajowy	„	19.—	21.—	
125	Lepnik krajowy	„	18.50	21.—	24.—
126	Karbolineum	„	30.—		
127	Kit do papy	„	40.—	45.—	
128	„ „ rur i muf. . . .	„	19.—	21.—	
129	Kreda szlamowa	„	6.50		0.06
130	Klej stolarski	„	1.50		
131	Wodochron	100 kg.			120.—
132	„ D.	„			100.—
133	Szczelnit	„			340.—
134	„ PS.	„			260.—
135	Solomit 5 cm. loco fabr.	1 m²	3.—		
136	„ 2.5 „		1.95		

CENY OGŁOSZEŃ

1 stronica	200.—	zł.
½ „	100.—	„
¼ „	50.—	„
⅛ „	25.—	„

W abonamencie odpowiedni rabat. Za miejsca zamawiane dopłat 25%. Nie przyjmujemy odpowiedzialności za zniszczenie klisz.

Omyłki, które nie zmieniają treści ogłoszenia, nie zobowiązują Administrację do powtórzenia.

NAKŁADEM ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH I KIEROWNIKÓW BUDOWY RZPLT. POLSKIEJ Z. Z. W KATOWICACH

REDAKCJA BUDOWNICZEGO
Inż. archit. JÓZEF THORN
Lwów, ul. Sykstuska 38 ——————— Telefon 205-43

Odbito w Lwowskiej Drukarni Nowoczesnej, Pasaż Mikolascha — Tel. 216-76